

VIII халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция
2016 жылғы 27 – 28 қазан

Қазақстанда Назарбаев Зияткерлік мектептердің
бірінде оқушылар мен мұғалімдердің арасындағы
қарым-қатынасты және олардың Оқушы үні
туралы пікірлерін зерттеу

Виктор Сосин

Білім беру саласындағы магистратура, Сассекс университеті, Ұлыбритания
Назарбаев Зияткерлік мектебі, Қазақстан

Ахуал

- ‘Қазақстанның білім беру жүйесіне Кеңес дәуірінің ықпалы әлі де сақталған’ (McLaughlin and Аубаева, 2015, р.55)
- ‘саяхаттаушы саясаткерлер’ (Silova, 2005)
- Білім беру жүйесіндегі қазіргі реформа (Bridges, 2014)
- 20 НЗМ – Қазақстандағы орта білім жүйесін жаңарту (SPED, 2010)
- ‘өсу бағыттары’ (Fimyar, 2014)

Әдістеме

- Әлеуметтік-сындарлылық парадигма

Сұрақ	Құрылым
<ul style="list-style-type: none"> • Мұғалымдер мен оқушылар «Оқушы үніне» қалай қарайды? • Мектепте «Оқушы үні» қаншалықты ескеріледі және қабылданады? • Мұғалімдер мен оқушылардың арасындағы қарым-қатынас қандай сипатта?	<ul style="list-style-type: none"> • Сабақты қадағалау; • Мұғалімнен сұхбат алу; • Оқушылармен топтық сұхбат жүргізу; • Кездесу барысында жеке бақылау; • Мұғалім ретіндегі менің жеке этнографиялық тәжірибем

‘Нәтиже’

- *Оқушы үні дейсіз бе... Біз ондайды естімеппіз... (Nina, мұғалім)*
  - *Менің айтпағым, Оқушы үні деген ұғым жоқ... (Freezebee, оқушы)*
-
- Қазақстан 1994 жылы БҰҰ-ның Бала құқықтары туралы конвенциясын ратификациялады (UN, n.d.)
  - Бүгінгі таңда Қазақстан Республикасының Бала құқықтары туралы заңында баланың қатысуы көзделмеген (MEoS , 2014)
  - Білім беру саласындағы бірқатар реформаларда Оқушы үні идеясының маңызы ескерілмейді

Оқушы үні дегенді қалай түсінесіз?

- *Бұл өз пікіріңді білдіріп, басқалармен, мұғалімің бе, сыныптасың ба маңызды емес, мектептегі барлық адамдармен ой-пікірлеріңмен, біліміңмен алмасуға берілетін мүмкіндік (Eagle, оқушы)*
- *Айтқан пікіріңіз назарға алынуы үшін... (Freezbee, оқушы)*
- *Сондай-ақ әділ бағалануы үшін... Яғни оқушының құқығына нұқсан келмеуі, немесе бұрмалануына жол берілмеуі тиіс... (Yellowman, оқушы)*
- *Демократия, ол бар және қоғамда бекітілген мектеп ережесі ретінде емес, жазылмаған ереже түрінде қолданылады... (Jackdaw, оқушы)*

Оқушы тұлғасы

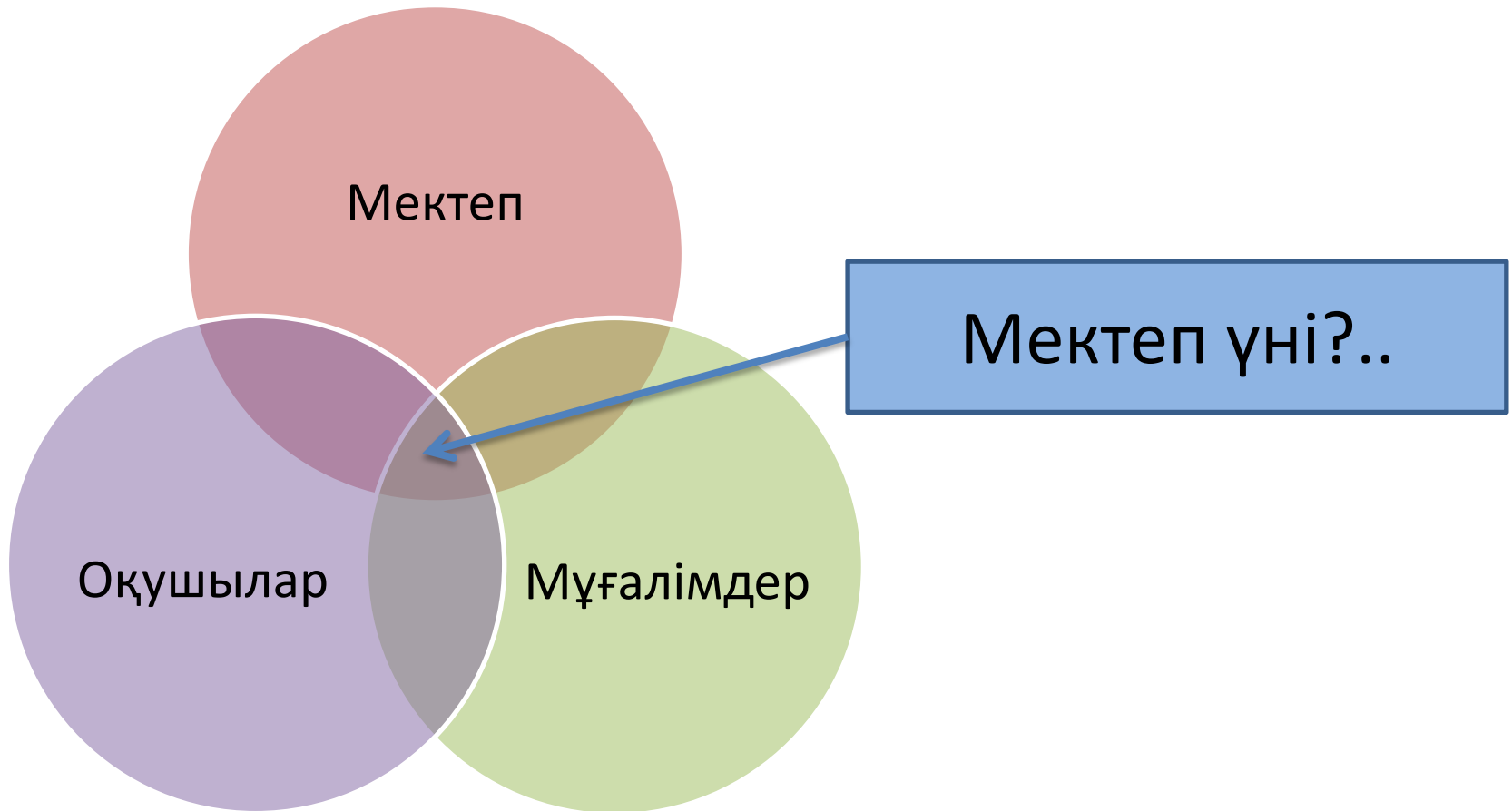
- *...12-сынып – ерекше санат... (Nina, мұғалім)*
- *Біз өскен сайын біздің пікіріміз ескеріле бастады деп ойлаймын. 6-7-сыныптарда ондай ештеңені байқамадым... (Jackdaw, оқушы)*
- Бұл биліктің дәстүрлі ұстанымына күмәнмен қарап, дау айту ғана емес, себебі «оқушы болу деген не, мұғалім болу деген не» дегендерді түбегейлі қайта қарауды талап етеді (Fielding, 2004, p.296)
- Оқушы үні мұғалімдердің балалық шақ және оқушы болу деген ұғымдарға басқаша қарауын талап етеді (Rudduck and Fielding, 2006)

- *...оқушыларға қарым-қатынас жасауды, өз пікірін білдіруді – бәрін үйрету керек, әйтпесе біз оқушы үнін естімейміз... (Nina, мұғалім)*

- оқушылармен кеңесу дербес сындарлы «пікір» бермейді, олардан белгілі бір педагогикалық ахуал аясында «хабар» алуға ғана мүмкіндік бар (Arnot and Reay, 2007, p.317)
- «теңдік, демократия және эмансипация мақсатында орындалатын шаралар қарама-қайшы нәтиже береді, сол арқылы адамдарға дамуға мүмкіндік бермей, теңсіздік тудырады» (Bingham and Biesta, 2010, p.45)

Мектеп үні?..

- *...бұл жерде өзара құрмет көрсетілуі керек... (Nina, мұғалім)*

Мектеп үнінің «пайда болуы»

- Алдағы уақытта зерттелетін мәселелер:
  - Мектепте билікті бөлуде мұғалімдер мен оқушыларға қандай орын беріледі?
  - Мектеп үні бастамасы кімге ықпал етеді және кім оған әрі қандай мақсатпен ықпал етеді?

Сілтеме

- Arnot, M. and Reay, D. (2007) 'A Sociology of Pedagogic Voice: Power, inequality and pupil consultation', *Discourse: Studies in the Cultural Politics of Education*, 28:3, pp.311-325.
- Bridges, D. (ed.) (2014) *Educational Reform and Internationalisation. The Case of School Reform in Kazakhstan*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Bingham, C. and Biesta, G. (2010) *Jacques Ranciere: Education, Truth, Emancipation*. London, New York: Continuum.
- Fielding, M. (2004) 'Transformative approaches to student voice: theoretical underpinnings, recalcitrant realities', *British Educational Research Journal*, 30:2, pp.295-311.
- Fimyar, O. (2014). "'Soviet", "Kazakh" and "world-class" in the contemporary construction of educational understanding and practice in Kazakhstan'. In Bridges, D (ed.) *Educational Reform and Internationalisation: The case of school reform in Kazakhstan*. Cambridge: Cambridge University Press, pp.177-195
- Flutter, J. and Rudduck, J. (2004) *Consulting Pupils: What's in it for schools?* London, New York: RoutledgeFarmer.
- McLaughlin, C. and Ayubayeva, N. (2015) "'It is the research of self experience": feeling the value in action research', *Educational Action Research*, 23:1, pp.51-67.
- MoES (2014) *The Law about Children's Rights in the Republic of Kazakhstan* 8 August 2002 № 345-II [Online]. Available at: <http://www.edu.gov.kz/ru/documents/zakon-respubliki-kazahstan-ot-8-avgusta-2002-goda-no-345-ii-o-pravah-rebenka-v-respublike> (Accessed: 21 July 2015)
- Rudduck, J. and McIntyre, D. (2007) *Improving Learning through Consulting Pupils*. London, New York: Routledge.
- SPED (2010) *The State Program of Education Development in the Republic of Kazakhstan for 2011-2020*. Available at: <http://www.edu.gov.kz/en/state-program-education-development-republic-kazakhstan-2011-2020> (Accessed: 20 August 2015)

Рахмет

Виктор Сосин

Сассекс университеті, Ұлыбритания

viktor.imo@gmail.com

Математика мұғалімі

Назарбаев Зияткерлік мектебі,

Қазақстан